

TBMM
HALKLARIN EŞİTLİK VE DEMOKRASİ PARTİSİ
GRUP BAŞKANLIĞI

Sayı : 3400

Tarih : 11.12.2023

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

65 Yaşını Doldurmuş Muhtaç, Güçsüz Ve Kimsesiz Türk Vatandaşlarına Aylık Bağlanması Hakkında Kanunda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifim gerekçesi ile birlikte ilişikte sunulmuştur.

Gereğini arz ederim.

Öznur BARTİN
Halkın Milletvekili

TBMM BAŞKANLIĞI	
Tali Komisyon	Sağlık, Aile, Çalışma ve Sosyal İşler
Esas Komisyon	Plan ve Bütçe
Tarih: 13-12-2023	Esas No: 2/1865

TBMM KANUNLAR ve KARARLAR BSK.LİĞİ
11 Aralık 2023
Numara:

TBMM GENEL EVRAK
11 Aralık 2023
No: 1340330

GENEL GEREKÇE

Birleşmiş Milletler Engelli Haklarına İlişkin Sözleşmesi'nin imzacılarından biri de Türkiye'dir. Ancak Türkiye, sözleşmenin gereği olan eşit yurttaşlık temelinde toplumsal yaşam ve engellilerin temel haklarına ilişkin düzenlemenin hayata geçirilmesi konusunda eksik kaldığı gibi gerekli çalışmaları da başlatmamaktadır. Türkiye nüfusunun yaklaşık yüzde 12'sini oluşturan ve sayıları 10 milyonu bulan engellilerin hak ve temel hizmetlerde erişimde yaşadığı sorunlar artarak devam etmektedir. Engellilerin yakınları da dahil edildiğinde bu sorunlar nedeniyle mağdur olan yurttaşların sayısı ülke toplumunun büyük bir kısmına denk gelmektedir. Türkiye'de engellilerin temel hak ve özgürlüklerinin çağdaş, eşitlikçi, özgürlükçü, demokratik bir topluma uyumlu hale getirilmesi, iyileştirilmesi ve geliştirilmesi, birçok açıdan hak kaybının önlenmesi ve sosyal adaletin sağlanması nedeniyle büyük önem taşımaktadır.

Türkiye'de engellilere ilişkin yaş, cinsiyet, medeni durum, il ve engel gruplarına göre güncel bir veri tabanının olmaması, kamu hizmetlerinin planlama ve bütçelemesinde engellilerin talep ve haklarının dikkate alınmaması aslında engellilere olan yaklaşımı ortaya koymaktadır. Bu yaklaşım, engellileri sosyal yaşamda daha çok kopartmakta, eve ve kapalı alanlara hapsedmektedir. Bu duruma karşı engelliler, sosyal yaşama eşit bir şekilde dahil olmak istemekte, karşılaştıkları zorlukların ortadan kaldırılması için talepleri bulunmaktadır. Sosyal devletin bir gereği olarak ve temel ihtiyaçların karşılanması amacıyla engellilere verilen aylıklar çeşitli sebeplerle kesilmektedir. Bu sebeplerden biri de yüzde 90 ve üstü engelli olanların, ÖTV indirimi ile araç sahibi olmaları durumu ile yaşanmaktadır. Engellilere kanunen tanınan ÖTV'siz araç alma hakkından yararlanan birçok yurttaş, araç aldıktan sonra, aracın kasko ve rayiç bedeli 120/1 hane gelirine eklenerek, gelir miktarının hanede bulunan kişi başına düşen gelir, net asgari ücretin 3'te 1'ni geçmesi durumunda aylığının kesilmesi durumu ile karşı karşıya kalmaktadır. ÖTV'siz alınacak aracın rayiç bedeli hesaplanarak 120'de biri aylık hane gelirine eklenerek değerlendirilmesi sonucunda engelli bireyin veya bakıcısının aylığının kesilip kesilmeyeceği belirlenmektedir. Söz konusu şartlara göre araç alımında, hane içinde kişi başına düşen gelirin net asgari ücretin üçte birinin altında kalması durumunda engelli kişinin veya bakıcısının aylığı kesilmemektedir. Ancak bir yandan yüzde 90'ın üzerinde engeli olan yurttaşlara ÖTV'siz araç hakkı tanınırken öbür yandan da bu haktan yararlanan çok sayıda yurttaşın araç fiyatlarının yükselmesi ve enflasyonun aratmasıyla birlikte engelli aylığının kesildiği bilinmektedir. Daha önce ÖTV indirimi ile araç sahibi olan birçok engellinin aylığı, araç fiyatlarının artması ve hane gelirinin yeniden hesaplanması sonucu kesildiği basına yansımıştır. ÖTV'siz araç alma hakkından yararlanan engellilerin aylığının kesilmesinde, araç fiyatlarının artması nedeniyle araç kasko değerinin 240'ta 1'inin gelir olarak dikkate alınması gerekçe gösterilmiştir. Ayrıca seçim bölgem Hakkari'den birçok engelli yurttaş, ÖTV'siz araç alma hakkını kullanmak istediğini ancak kendilerinin ve bakıcılarının aylığının kesileceği nedeniyle bu hakkından yararlanmaktan kaçınmak zorunda kaldığını ve bu sorunun ortadan kaldırılmasını tarafımıza iletmıştır.

Araç fiyatlarının fahiş bir şekilde yükselmesini, engelli bireylerin veya bakıcısının aylığının kesilmesi için fırsat olarak görülmesi kabul edilmeyeceği gibi derinleşen yoksulluk, artan enflasyon ve döviz kurunun yükselmesi karşısında engellilerin yaşadığı zorlukların gözetilmemesi adil ve vicdani görülemez.

Engellilik salt tıbbi ve fiziksel bir mesele olmadığı gibi iktidarların yürüttüğü politikalar, toplumsal yaklaşım, önyargılar, alışkanlıklar ve gelenekler de engellilerin sorunlarını derinleştiren temel nedenler arasındadır.

MADDE GEREKÇESİ

MADDE 1 – Mevzuata göre; engelli ve bakıcısının aylığının kesilmesinde birçok durum gerekçe gösterilmiştir. Bunlardan biri de engelli aylığı alan kişi, sosyal inceleme değerlendirilmesinde durumun değişmesi ve buna bağlı olarak muhtaçlık durumunun ortadan kalkması sonucu engelli aylığı kesildiğidir. Söz konusu durum, son dönemlerde özellikle engellilik durumu sonucunda ÖTV indirimini ile yapılan araç alımında engelli bireyin veya bakıcısının aylığının kesilmesi ile karşımıza çıkmaktadır. Ancak derinleşen ekonomik kriz, artan enflasyon ve yükselen döviz kuru nedeniyle engellilikten ötürü yurttaşların ÖTV'siz alabileceği araç neredeyse kalmadığı bilinmektedir. Engelli yurttaşların ÖTV'siz araç alması söz konusu olduğunda kendisinin veya bakıcısının aylığının kesilmemesi yerinde olacağı gibi ÖTV'siz araç alımından sonra engelli bireyin aleyhine gelişebilecek her türlü maddi kaybın önlenmesi de hayati öneme sahiptir.

MADDE 2 – Yürürlük maddesidir.

MADDE 3- Yürütme maddesidir.

65 YAŞINI DOLDURMUŞ MUHTAÇ, GÜÇSÜZ VE KİMSESİZ TÜRK VATANDAŞLARINA AYLIK BAĞLANMASI HAKKINDA KANUNDA DEĞİŞİKLİK YAPILMASINA DAİR KANUN TEKLİFİ

MADDE 1- 1/7/1976 tarihli ve 2022 sayılı 65 Yaşını Doldurmuş Muhtaç, Güçsüz ve Kimsesiz Türk Vatandaşlarına Aylık Bağlanması Hakkında Kanuna aşağıdaki ek madde eklenmiştir.

“EK MADDE 3- Bu Kanunun üçüncü fıkrası uyarınca, birinci fıkranın (a) ve (b) bentleri kapsamına giren engellilere veya ikinci fıkrası kapsamına giren engelli yakınlarına bağlanacak aylıkların hesaplanmasında, 6/6/2002 tarihli ve 4760 sayılı Özel Tüketim Vergisi Kanununun 7'nci maddesinin ikinci fıkrasında belirtilen istisnalar dikkate alınmaz. Engellilerin muhtaçlık durumunun tespitinde; ÖTV indirimini sonucunda alınan araçlar istisnadır, buna bağlı olarak engelli birey ve bakıcısının aylığı kesilmez.”

MADDE 2- Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 3- Bu Kanun hükümlerini Cumhurbaşkanı yürütür.